

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕТИКА НАУКОВЦЯ»

Дисципліна № _____

Кількість кредитів ЄКТС – 3 кредити

I. Мета навчальної дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни «Етика науковця» є ознайомлення з змістом та принципами професійної етики вченого, вимогами до його діяльності у системі українського та світового наукового співтовариства.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців даного спеціальності. Дисципліна розширює знання з предметів: етика, історія, психологія, філософія науки, соціологія, культурологія, етикет, методологія наукових досліджень.

III. Завданнями дисципліни «Етика науковця» є методологічне забезпечення самостійної креативно-дослідницької діяльності у галузі етико-філософської проблематики магістра – випускника вищого навчального закладу, а також вироблення стійких навичок академічної доброчесності.

IV. Основні знання та уміння, яких набуває студент після опанування даної дисципліни

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми:

Результати навчання	Програмні компетентності
<p>Знати основні поняття і принципи професійної етики вченого, засадничі положення документів світового наукового співтовариства про роль науки у суспільстві і статус ученого, документи законодавства України про інтелектуальну власність та професійну науково-дослідну діяльність;</p> <p>Вміти здійснювати самостійну морально-відповідальну науково-дослідну роботу, передовсім стосовно підготовки наукових текстів; будувати свою фахову діяльність за принципами наукової об'єктивності і моральності</p>	<p>Загальні: навчально-пізнавальна компетентність: здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел</p> <p>Фахові: академічна доброчесність: практика чесності академічних досліджень та академічного письма, шаноблива та відповідальна наукова комунікація з колегами та молодшими дослідниками, а також цілепокладання та орієнтацію на результативність та корисність наукової творчості</p>

V. Короткий зміст дисципліни

Тема 1. Етика вченого як галузь гуманітарно-філософського знання. Поняття науки, наукової діяльності та вченого. Сутність етики вченого та її засадничі принципи. Етичні обмеження наукових досліджень. Плагіат і авторські права.

Тема 2. Моральний вибір і відповідальність вченого. Моральний вибір вченого, його основні аспекти. Моральні права і обов'язки вченого. Моральна відповідальність вченого у сучасному світі.

Тема 3. Етико-правове регулювання наукових досліджень. Міжнародні конвенції про роль науки у суспільстві. Всесвітні організації захисту інтелектуальної власності. Законодавство України у сфері інтелектуальної власності.

Тема 4. Етичні проблеми професіоналізму у науці. Моральні цінності професіоналізму. Етичні конфлікти в науково-дослідницькій діяльності. Феномен «конкуренції» у контексті професійно-наукової етики. Професійна відповідальність вченого.

Тема 5. Етична кодифікація професійної діяльності вченого. Бернська конвенція про охорону літературних та художніх творів. Всесвітня конвенція про авторське право. Пагуошський рух вчених. Маніфест Айнштайна-Рассела. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність.

Тема 6. Академічна доброчесність – український та світовий досвід. Поняття «академічна доброчесність» та його зв'язок з етикою науковця. Академічна порядність за Елісоном Кірком. Міжнародний характер проблеми академічної недоброчесності. Бухарестська Декларація з етичних цінностей та принципів вищої освіти в Європейському регіоні. Етичний кодекс ученого України.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу.

Кафедра етики та естетики факультету менеджменту освіти та науки.
Викладачі: доцент, кандидат філософських наук Магеря Олег Петрович; доцент, кандидат філософських наук Скрипнікова Софія Віталіївна.

VII. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу

На вивчення дисципліни відводиться 90 години (3 кредити ЄКТС).

VIII. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни

1. Агацци Э. Моральное измерение науки и техники / Э. Агацци. Пер. с англ. И. Борисовой; Науч. ред. В. Лекторский. – М. : Моск. филос. фонд, 1998. – 343 с.

2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т. Фінікова, А. Артюхова – К. : Таксон, 2016. – 234 с.

3. Апресян Р. Профессиональная, прикладная и практическая этики / Р. Апресян. Сайт Института философии РАН.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iph.ras.ru/uplfile/ethics/biblio/Apressyan/Prof_ethics.html

4. Бабкин С. Интеллектуальная собственность в Сети «Интернет» / С. Бабкин. – М. : Центр ЮрИнфоР, 2005. – 214 с.

5. Баранец Н., Веревкин А., Савинова Л. / Н. Баранец, А. Веревкин, Л. Савинова. О причинах научных конфликтов // Власть. – № 4, 2012. – С. 115 – 117 (<http://staff.ulsu.ru/baranetz/files/2011/06/vlast-4-2012-o-prichinax-nauchnyh-konfliktov.pdf>)

6. Бернська конвенція про охорону літературних та художніх творів. Сайт Верховної Ради України– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_051

7. Введение в философию : Учебное пособие для вузов / И. Фролов и др. – М. : Республика, 2003. – 623 с. (http://bulanenko-me.narod.ru/Vvedenie_v_philosophiu_razdel_I.pdf)

8. Всесвітня конвенція про авторське право. Сайт Верховної Ради України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/952_006

9. Горак А. Сорок сороков / А. Горак. – К. : Стилос, 2009. – 365 с.

10. Етичний кодекс ученого України. Сайт Академії наук України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nas.gov.ua/infrastructures/Legaltexts/nas/2009/regulations/OpenDocs/090415_2.pdf

11. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність. Сайт Верховної Ради України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>

12. Захист прав інтелектуальної власності в контексті вступу до СОТ : Навчальний посібник // За ред. В. П'ятницького. – К. : К.І.С., УАЗТ, 2001. – 80 с.

13. Йонас Г. Принцип ответственности : Опыт этики для технол. цивилизации ; Наука как персональный опыт / Г. Йонас. Пер. И. Маханькова. – М.: Айрис-пресс, 2004. – 479 с.

14. Киссель Е., Куль И. Организационные вопросы повышения эффективности деятельности научных учреждений / Е. Киссель, И. Куль. – К. : Знание УССР, 1979. – 24 с.
15. Кутателадзе С. Наука, псевдонаука и лженаука / С. Кутателадзе. – Новосибирск : 2004. – 25 с.
16. Лазар М. Этика науки : Филос.-социол. Аспекты соотношения науки и морали / М. Лазар. Под ред. И. Майзеля. – Ленинград : Изд-во ЛГУ, 1985. – 126 с.
17. Лебедев М. Пагуошское движение / М. Лебедев. Электронная энциклопедия Кругосвет. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/sociologiya/PAGUOSHSKOE_DVIZHENIE.html
18. Малахов В. Этика: Курс лекций: Навч. посібник / В. Малахов. – К. : Либідь, 2006. – 384 с.
19. Маніфест Рассела – Ейнштейна, 1955 р. Сайт Російського пагуошського руху – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pugwash.ru/history/documents/333.html>
20. Микешина Л. Философия науки: учебное пособие для гуманитарных и негуманитарных направлений и специальностей вузов России / Л. Микешина. – М. : Международный ун-т в Москве, 2006. – 439 с
21. Полушин Г. Нравственная функция научной деятельности / Г. Полушин. – М. : Знание, 1981. – 64 с.
22. Руссо Ж.-Ж. Исповедь; Прогулки одинокого мечтателя; Рассуждение о науках и искусствах; Рассуждение о неравенстве / Ж.-Ж. Руссо. Пер. с фр. Д. Горбов. – М. : АСТ : НФ «Пушкин. б-ка», 2004. – 884 с.
23. Степин В. Философская антропология и философия науки / В. Степин. – М. : Высш. шк., 1992. – 188 с.
24. Тундыков Ю. Наука, образование, нравственность / Ю. Тундыков – М. : Знание, 1980. – 64 с.
25. Федоренко Е. Профессиональная этика / Е. Федоренко. – К. : Вища шк : Изд-во при Киев. ун-те, 1983. – 216 с.
26. Фролов И. О человеке и гуманизме: Работы разных лет / И. Фролов. – М. : Политиздат, 1989. – 558 с.
27. Фролов И., Юдин Б. Этика науки : Пробл. и дискус. / И. Фролов, Б. Юдин. – М. : Политиздат, 1986. – 398 с.
28. Davis M. Thinking Like an Engineer: The Place of a Code of Ethics in the Practice of a Profession / M. Davis Princeton University Press, 1991. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.erie.buffalo.edu/REU/REU%20readings/Davis-ThinkingLikeEngineer-PPA.pdf>
29. Gini A. Moral Leadership and Business Ethics / A. Gini. Loyola University Chicago in Ethics & Leadership Working Papers (Academy of Leadership Press, 1996). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.infra.kth.se/courses/1H1146/Files/leadershipandethics.pdf>
30. Weil V. Professional Ethics / V. Weil. Illinois Institute of Technology. And out from 1994 EAC Workshop, modified 2008. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ethics.iit.edu/teaching/professional-ethics>

IX. Метод навчання: Інтерактивні лекції та семінарські заняття. Використання методів самостійної роботи студентів по осмисленню та засвоєнню матеріалу – самостійний пошук інформації.

X. Система оцінювання:

Форми та методи поточного контролю: усні опитування у формі обговорення та вивчення першоджерел на семінарських заняттях; оцінювання індивідуальних навчально-дослідних робіт студентів (творче завдання, есеї); тестовий експрес-контроль на семінарських заняттях; перевірка самостійної роботи студентів; письмова модульна контрольна робота.

Форми та методи підсумкового контролю: залік – виставлення підсумкової оцінки за результатами опрацювання шести тем; можливе усне опитування студентів, які з поважних причин пропустили заняття, але підготували її до заліку.

XI. Реєстрація на навчальну дисципліну: